

[Finansministeren.]

nen forhøjes med overenskomsttillæg, med det resultat, at den pågældende lider nedgang i samlet offentlig efterlønsydelse. Der vil også i øvrigt kunne forekomme tilfælde, hvor en allerede tillagt indtægtsbestemt folkepension på grund af indkomstforhøjelsen nedsættes med et beløb, der er større end overenskomsttillæggets beløb.

For at hindre, at der i disse tilfælde sker forringelse i efterlønmæssig henseende, foreslås det, at der ved en tilføjelse til lønningssloven af 1958 åbnes mulighed for at yde personlige tillæg til de heromhandlede pensionister til hel eller delvis udligning af nedgangen i samlet offentlig efterlønsydelse.

De på pensionsområdet foreslåede ændringer, der omfatter statspensionister i videre forstand, herunder personer, der er pensioneret fra stillinger i folkeskolen og folkekirken, tager således sigte på at afbøde den nedgang i allerede opnået efterløn fra det offentlige, som ydelsen af overenskomsttillæg i visse tilfælde vil kunne medføre.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslagene, skal jeg hermed anbefale de foreliggende lovforslag til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgs prøvelse, for at hun kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af et valg.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Edel Savnte): Efter at det høje ting har meddelt det ærede medlem hr. Dose sygeorlov, og efter at stedfortræderen, distriktsleder Niels Anders Orla Pedersen, har erklæret sig villig til midlertidigt at tage sæde i tinget, har udvalget til valgs prøvelse gennemgået dokumenterne og indstiller enstemmigt, at Orla Pedersen godkendes som medlem af det høje ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af distriktsleder Orla Pedersen som midlertidigt medlem af folketinget vedtoges enstemmigt med 122 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om folketingets ombudsmand.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1183, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 603).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Per Hækkerup: Som det fremgår af den ret fyldige betænkning med bilag, der er resultatet af udvalgsarbejdet, har udvalget arbejdet energisk og indgående med problemerne.

Jeg havde på mit partis vegne lejlighed til ved første behandling at give udtryk for den betænkelighed, vi nærede over for, at ombudsmandens kompetence skulle udvides til at omfatte kommunerne i den udstrækning, som fremgik af lovforslaget.

Disse betænkeligheder har for så vidt mødt imødekommenhed fra andre partiers side, som vi under udvalgsforhandlingerne er nået til enighed om at stille et ændringsforslag, der, så vidt jeg kan se, er af afgørende betydning for fastlæggelsen af ombudsmandens kompetence, og jeg må da også have lov til at give udtryk for min glæde og tilfredshed med, at ombudsmanden selv har erklæret sig indforstået med denne begrænsning i forhold til lovforslaget.

Det drejer sig om ændringsforslag nr. 1, der vedrører ombudsmandens adgang til på eget initiativ at optage sager til undersøgelse. Sådan som lovforslaget oprindeligt var formuleret, skulle ombudsmanden have denne adgang uden at være undergivet de begrænsninger, der gælder i tilfælde, hvor ombudsmanden aktionerer på basis af en klage, men til gengæld skulle det være således, at ombudsmanden kun kunne angribe en sag på eget initiativ, for så vidt der var tale om krænkelse af væsentlige retlige eller administrative interesser,

[Per Hækkerup.]

Vi føler os fra mit partis side utrygge over for, hvorledes afgrænsningen af „væsentlige retlige eller administrative interesser“ skulle fortolkes, og vi er derfor meget tilfredse med, at vi kan stille det ændringsforslag fra hele udvalgets side, at ordene „eller administrative“ udgår, så at ombudsmandens beføjelse til af egen drift at gribe ind over for behandling af en kommunal sag kun gælder, hvor der efter hans vurdering er tale om krænkelse af væsentlige retlige interesser.

Vi er ligeledes tilfredse med, at vi som bilag til betænkningen har en udtalelse fra ombudsmanden, en udtalelse, som vi opfatter ikke blot som udtryk for, hvad den nuværende ombudsmand, hvem vi alle sammen har tillid til, agter at anvende som rettesnor for sin virksomhed, men også — således som den fremtræder — som forpligtende for ombudsmandsembetet, når vi engang skal have en anden ombudsmand. Denne udtalelse går ud på, at det ikke er ombudsmandens agt at gribe ind over for de rene småting i den kommunale administration — hvad han rent praktisk heller ikke har nogen mulighed for — men kun i tilfælde, hvor der efter hans skøn foreligger virkelig afgørende sager.

Det har også under udvalgsforhandlingerne været drøftet, om udvidelsen af ombudsmandens kompetence ville føre til en væsentlig forøgelse af det administrative apparat, ombudsmanden har til sin rådighed; men vi føler os overbevist om, at den udvidelse af kompetencen, der her er tale om, ikke vil medføre nogen særlig udvidelse af den stab, ombudsmanden råder over.

Med disse bemærkninger kan jeg på mit partis vegne tiltræde ændringsforslagene og anbefale lovforslaget som helhed til vedtagelse i det høje ting.

Peter Larsen: Da mit partis ordfører i denne sag, det ærede medlem hr. Vagn Bro, er fraværende i tjenstligt ærinde, skal jeg i hans sted på partiets vegne knytte nogle enkelte bemærkninger til det foreliggende lovforslag.

Som nævnt af den ærede foregående ordfører, og som det fremgår af betænkningen, er der opnået enighed i udvalget om lovforslaget og de foreslåede ændringer, og

mit parti er tilfreds dermed. Det er mit indtryk, at forhandlingerne i udvalget med ombudsmanden har bortvejret mange af de betænkeligheder, der fra forskellig side har været anført under sagens tidligere behandling. Man vil således nu kunne udbygge ombudsmandsinstitutionen, så at den kommer til at omfatte både de statslige og de kommunale organer med skyldig hensyntagen til de specielle problemer, der knytter sig til det kommunale selvstyre.

Jeg vil endvidere gerne nævne, at det for vore overvejelser og stillingtagen i denne sag har haft sin store betydning, at ombudsmanden har fremhævet, at han under sin praktisering af loven i dens nuværende udformning stærkt har følt behovet for den udbygning, der nu finder sted. Venstre er af den opfattelse, at vi kun har høstet gode erfaringer af den virksomhed, ombudsmanden hidtil har udøvet, og vi nærer ingen betænkeligheder ved den foreslåede udvidelse. Vi har tillid til institutionen, lige så vel som vi har tillid til ombudsmanden, og vi vil derfor gerne medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Ninn-Hansen: Da der, som det fremgår af udvalgets betænkning, er enighed om lovforslaget med de ændringer, der nu er foreslået, skal jeg kun knytte ganske få bemærkninger til den betænkning, der er afgivet.

Ved lovforslagets første behandling gav mit parti udtryk for, at vi ønskede ombudsmandens kompetence udvidet således, at hans myndighedsområde også kom til at omfatte kommunerne. Det er for os klart, at når ombudsmanden med rette betragtes som borgernes beskytter i de mange situationer, hvor der kan opstå en konflikt mellem borgernes og det offentlige interesser, må der nødigt være et offentligt område, der er unddraget ombudsmandens virksomhed. Det, vi har lagt vægt på under forhandlingerne, har været at få belyst spørgsmålet så godt som muligt, så at man kunne sikre denne udvidelse, uden at det betyder et angreb på kommunernes selvstændighed. Vi har derfor i udvalget lagt vægt på på ny at få en drøftelse med kommunernes repræsentanter, ligesom vi har lagt vægt på at få en drøftelse af, hvordan denne lovgivning kan

[Ninn-Hansen.]

gennemføres, uden at det betyder en krænkelse af det kommunale selvstyre. Jeg tror, at det med den udformning, lovforslaget nu vil få, er lykkedes at hindre, at loven kommer til at betyde nogen krænkelse af det kommunale selvstyre. Det er derfor med tilfredshed, vi går ind for den udvidelse af ombudsmandens kompetence, der nu sker.

Kirkegaard: Her ved anden behandling af ombudsmandslovforslaget vil jeg gerne give udtryk for, at det radikale venstre er meget tilfreds med, at nu også den kommunale forvaltning endelig inddrages under ombudsmandens tilsyn. Efter min opfattelse er det en naturlig konsekvens af den gode start, som ombudsmandsinstitutionen har haft. Det har vist efterhånden udviklet sig sådan, at meget brede kredse ude i landet har den opfattelse, at når ombudsmanden har undersøgt og udtalt sig om en eller anden sag, er det ikke muligt at komme ret og billighed meget nærmere.

Også udadtil er den danske ombudsmandsinstitution anerkendt. Vi ved jo, at ombudsmanden har været kaldt til fremmede lande for dér at redegøre for de erfaringer, som er indhøstet herhjemme; når sådanne besøg resulterer i, at andre lande bruger den danske institution som mønster, er det jo meget tilfredsstillende for os alle og en stor anerkendelse til ombudsmanden personlig.

Det radikale venstre har altid haft den opfattelse, at et problem eller en sag må have samme behandling eller samme stilling i forhold til ombudsmanden, hvad enten den hører under statens eller den kommunale forvaltning; det er det, der nu nås ved dette lovforslag. Der har været visse vanskeligheder og betænkeligheder, som måtte overvindes, for at man kunne nå frem til dette mål. Det er nu sket, og det vil jeg gerne takke for.

Hermed skal jeg anbefale tingets medlemmer at stemme for de ændringsforslag, der er stillet her til anden behandling, og for lovforslaget som helhed ved tredje behandling.

Storgaard: På mit partis vegne kan jeg tiltræde de stillede ændringsforslag; jeg

tror, at det vil glæde mange, at disse ændringer er foreslået.

Hvad angår ændringsforslag nr. 1 om, at ordene „eller administrative“ skal udgå i nr. 4, sidste stykke, næstsidste linje, er jeg ikke klar over, hvor stor betydning dette har, men da det kunne tilfredsstille medlemmerne i udvalget at få disse ord slettet, kunne jeg udmærket tiltræde det.

Det, der fra kommunal side er blevet fremført for ombudsmandsudvalget, har ikke på nogen måde gjort mig ængstelig ved at vedtage de foreslåede ændringer i ombudsmandsloven. Hvad angår de udtalelser, ombudsmanden har fremsat, håjer jeg, at det høje ting er tilfreds med dem. Dermed vil jeg ikke sige, at jeg personlig ikke kunne tænke mig en mere udstrakt bemyndigelse til ombudsmanden, men i øjeblikket vil mit parti tiltræde de ændringsforslag, der foreligger.

Mose Hansen: Mit parti hilser en udvidelse af ombudsmandens område til også at gælde kommunerne med glæde, idet denne udvidelse sikkert vil komme til at virke efter sin hensigt. Vi kan tiltræde ændringsforslag nr. 1, ifølge hvilket der i forhold til den oprindelig foreslåede affattelse af lovens § 6 foretages en begrænsning i ombudsmandens adgang til at beskæftige sig med de kommunale sager. Ligeledes kan vi tiltræde, at loven skal træde i kraft den 1. april 1962.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1 og lovforslagets tekst, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om indføjelser af en ny paragraf, hvorefter lovforslagets ovennævnte tekst bliver § 1, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter

[Førmanden.]

jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1912, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 621).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Chr. Christiansen: Det er særdeles glædeligt, at det nedsatte udvalg angående forslag til lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet kan afgive en enstemmig betænkning, der foreslår lovforslaget vedtaget uforandret.

Jeg udtalte ved første behandling nogle anerkendende ord om det store arbejde, der var udrettet ved oprettelsen af de tre landsdelsorkestre og andre mindre orkestre landet over. Disse ord ønsker jeg på ny at understrege.

Lovforslagets § 2 giver en række faste bestemmelser om landsdelsorkestrenes arbejde, som forhåbentlig må betyde en konsolidering og videreførelse af det værdifulde arbejde, som er udført i vore provinsbyer Århus, Ålborg og Odense. Udvalget har været indforstået med de retningslinjer, som § 2 indeholder.

Jeg er vel klar over, at kommunerne i de tre byer fortsat må ofre ikke uvæsentlige beløb til deres orkestre, men jeg håber, at nyordningen vil komme til at virke som et værdifuldt fremskridt og samtidig hermed være en anerkendelse af det årelange pionerarbejde, som i disse byer er udfoldet; så må vi jo se, hvordan den nye ordning kommer til at virke i praksis.

Må jeg endvidere bemærke, at udvalget også har haft orkestrenes nuværende finansielle forhold til drøftelse under sit arbejde, og jeg vil gerne henvise til følgende ud-

talelse i betænkningen, som jeg mener har betydelig interesse:

„Det er inden for udvalget oplyst, at nogle af orkestrene har oparbejdet visse underskud. Udvalget anser det for ønskeligt, at sådanne underskud i rimeligt omfang søges bragt ud af verden, således at orkestrenes økonomi er saneret ved lovens ikrafttræden.“

Den højtærede undervisningsminister har over for udvalget erklæret sig rede til en nærmere forhandling med de pågældende kommuner og orkestre om dette spørgsmål.

Jeg kan for øvrigt henvise til udvalgets bemærkninger i betænkningen, hvoraf det fremgår, at man har været enig med undervisningsministeren om, at det fremsatte lovforslag ville være velegnet til en løsning af et såre vanskeligt problem, som har trykket mange kommuner og musikinteresserede mennesker gennem flere år.

Bemærkningerne til lovforslagets paragraffer indeholder nærmere præcisering af bestemmelserne og deres anvendelse i det kommende praktiske orkesterarbejde.

Vi har under udvalgets drøftelser foruden at behandle landsdelsorkestrene også overvejet de mindre orkestres administration og arbejdsforhold. Om Sønderjyllands Symfoniorkester har vi i udvalget haft en indgående forhandling, og vi er enige med undervisningsministeren om, at der må lægges vægt på, at dette orkester kan fortsætte og udbygge sin betydningsfulde virksomhed for det kulturelle liv i Sønderjylland.

Selv om orkesteret ikke i øjeblikket kan opnå statstilskud efter reglerne i § 2, finder udvalget, at der dog skulle være rimeligt grundlag for at skabe en nyordning og så gunstige administrative forhold, at Sønderjyllands Symfoniorkester efter § 4 efterhånden kan udvikles til en fast institution og blive vort fjerde landsdelsorkester og senere også blive berettiget til at opnå de samme faste tilskud, som nu gennemføres for de andre landsdelsorkestre.

Jeg tror, at hele udvalget er enig om, at det er ønskeligt, at der kommer et fast samarbejde i stand mellem alle interesserede sønderjyske kommuner.

Socialdemokratiet kan meget stærkt anbefale, at et sådant naturligt og fremsynet samarbejde bliver en realitet. Dermed ville